

Participatief Actieonderzoek: Samen bouwen aan een gezinsvriendelijk Hoogeveen 2025 – 2026

OERMODERN
OUDERSCHAP

Samenvatting

Oermodern Ouderschap is in 2021 ontstaan vanuit de wens om bij te dragen aan een kansrijke en gezonde omgeving voor gezinnen in Hoogeveen. In de jaren daarna groeide een community waarin ontmoeting, sociale steun en samenredzaamheid centraal staan. Vanuit eerder participatief actieonderzoek ontstond de wens voor een eigen plek: een plek waar ouders en kinderen gemakkelijk binnen kunnen lopen, waar kinderen ruimte krijgen om te spelen en waar ouders elkaar kunnen ontmoeten en ondersteunen.

Met het participatief actieonderzoek *Samen bouwen aan een gezinsvriendelijk Hoogeveen* hebben we deze wens verder onderzocht. Niet door meteen te beginnen bij de vraag hoe zo'n plek eruit moet zien, maar door breder te kijken naar hoe ouders Hoogeveen op dit moment ervaren als plek om een gezin groot te brengen. Wat gaat er goed? Wat missen zij? Wat hebben zij nodig? En welke ideeën hebben zij zelf om Hoogeveen gezinsvriendelijker te maken?

Na een uitgebreide oriëntatiefase, waarin we onder andere initiatieven in Nederland bezochten en veel informele gesprekken voerden, hebben we 15 perspectieven opgehaald: die van Mijra en mijzelf en die van 12 moeders en één vader uit Hoogeveen. Uit de interviews komt geen eenduidig beeld naar voren. Ouders verschillen in hun behoeften, hun sociale netwerk en de mate waarin zij behoefte hebben aan contact met andere ouders. Juist die verschillen zijn belangrijk.

Tegelijkertijd zijn er duidelijke rode draden. Ouders missen vooral in de winter plekken waar het voor zowel kinderen als volwassenen prettig is om te verblijven. Ze zoeken niet simpelweg naar meer activiteiten, maar naar een omgeving waar kinderen vrij kunnen spelen en ouders even kunnen ontspannen. Veiligheid, overzicht, betaalbaarheid, flexibiliteit en laagdrempeligheid spelen daarbij een belangrijke rol. Ontmoeting moet mogelijk zijn, maar nooit verplicht voelen. De ene ouder komt misschien voor contact, terwijl een ander vooral een fijne plek zoekt om samen met de kinderen te zijn.

Daaruit ontstond steeds duidelijker het beeld van een vaste, laagdrempelige plek voor gezinnen. Een plek die verschillende functies combineert: spelen, ontspannen, ontmoeten, iets drinken, deelnemen aan activiteiten en laagdrempelig informatie of ondersteuning vinden. Daarnaast kwamen ook andere oplossingsrichtingen naar voren, zoals een aantrekkelijker en kindvriendelijker centrum, betere speelplekken, flexibele oppas mogelijkheden en activiteiten voor specifieke groepen ouders.

De inzichten zijn vervolgens samen met ouders verder verdiept. Ouders bekeken en vulden de analyse aan en werkten samen aan concrete oplossingsrichtingen. Deze werden verdeeld over vier thema's: financiële haalbaarheid, promotie, inrichting & aankleding en 'de tent draaien'. Vanuit deze thema's ontstonden actieplannen waaraan ouders zelf, op basis van hun eigen interesses, talenten en beschikbare tijd, konden bijdragen.

Het PAO heeft daarmee niet alleen inzichten opgeleverd, maar ook daadwerkelijk beweging gecreëerd. Stichting Oermodern Ouderschap is opgericht, ouders werken aan promotie en de community, er wordt gezocht naar financiering en een geschikte locatie en de plannen voor een eigen ontmoetingsplek zijn verder uitgewerkt. Deze plek heeft inmiddels ook een naam gekregen: **Klets & Kruimels**.

Klets & Kruimels is daarmee niet zomaar een idee van Oermodern Ouderschap. Het is het resultaat van jaren ervaring, gesprekken en onderzoek en van een PAO-proces waarin ouders niet alleen zijn gevraagd wat zij nodig hebben, maar ook daadwerkelijk hebben meegedacht en meegebouwd. De volgende stap is om van deze gezamenlijke droom werkelijkheid te maken en daarmee concreet bij te dragen aan een gezinsvriendelijker Hoogeveen.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inleiding	6
Oermodern Ouderschap	7
Nog iets meer context: Hoogeveen	8
Aanleiding PAO.....	9
Inzichten vanuit de huurperiode bij Zwanger & Gezin:	9
Financiering.....	10
Positie van de onderzoeker(s)	10
Begeleidingssessies	10
Theoretisch kader	12
PAO stadium 1: Oriëntatie	14
Best practices.....	14
Informeel gesprekken	14
Onrust binnen Oermodern Ouderschap	15
PAO-ontwerp	15
PAO-stadium 2: Systeem-exploratie	17
Interviews	17
Analyse	17
Oplossingsrichtingen.....	19
PAO-stadium 3: Inzichten delen & Oplossing-identificatie	20
PAO-stadium 4: Actieplan Co-creatie	21
PAO-stadium 5a: Formalisatie & overdracht	23
PAO-stadium 5b: Monitoren	24

PAO-stadium 6: Evaluatie	25
Bijlage 1: Klets & Kruimels: samenvatting ontwikkelplan.....	26
Bijlage 2: oplossingsrichtingen.....	27

Inleiding

Wat maakt Hoogeveen een fijne plek om op te groeien en een gezin groot te brengen? En wat hebben ouders nodig om zich er thuis, verbonden en ondersteund te voelen? Vanuit deze vragen is het participatief actieonderzoek *Samen bouwen aan een gezinsvriendelijk Hoogeveen* gestart.

De aanleiding voor dit onderzoek ligt in de ontwikkeling van Oermodern Ouderschap. In de afgelopen jaren hebben we samen met ouders ervaren hoe waardevol ontmoeting, sociale steun en onderlinge verbinding kunnen zijn. Tegelijkertijd ontstond steeds sterker de wens voor een eigen plek in Hoogeveen waar ouders en kinderen gemakkelijk terechtkunnen. In plaats van deze wens direct om te zetten in een plan, wilden we opnieuw onderzoeken wat ouders zélf belangrijk vinden.

In dit onderzoek staan daarom hun ervaringen en perspectieven centraal. Hoe ervaren zij Hoogeveen op dit moment als plek voor gezinnen? Wat waarderen zij, wat missen zij en hoe zou een meer gezinsvriendelijk Hoogeveen er volgens hen uit kunnen zien? Daarbij hebben we niet gezocht naar één gezamenlijk antwoord. Ouders verschillen in hun ervaringen, behoeften en wensen en juist die verschillen zijn waardevol.

Het onderzoek is uitgevoerd vanuit Participatief Actieonderzoek (PAO). Dat betekent dat we niet alleen kennis hebben opgehaald, maar deze kennis samen met ouders hebben verdiept en omgezet in oplossingsrichtingen en concrete acties. In deze rapportage nemen we de lezer mee in dat proces: van de eerste oriëntatie en gesprekken met ouders tot het gezamenlijk bouwen aan plannen voor een gezinsvriendelijker Hoogeveen.

Oermodern Ouderschap

Oermodern Ouderschap is in 2021 ontstaan in Hoogeveen als sociale innovatie vanuit de master Healthy Ageing Professional die ik destijds afrondde. De oorspronkelijke bedoeling was het creëren van een kansrijke en gezonde omgeving voor (aanstaande) gezinnen. Door onderzoek kwam ik tot de conclusie dat het hebben van een sterk sociaal netwerk de basis is voor gezondheid. Als ouders zich gesteund voelen in het ouderschap, anderen hebben om op terug te vallen en ruimte ervaren om óók goed voor zichzelf te zorgen, zijn ze beter in staat om gezonde keuzes te maken voor hun kinderen.

In 2021 startte het Ouder&Kind Café van Oermodern Ouderschap in het gebouw van verloskundigenpraktijk Petit. Geduld bleek een schone zaak! De eerste weken werd het Ouder&Kind Café mondjesmaat bezocht, maar na enkele maanden ontstond er een vaste groep bezoekers. Door professionals uit te nodigen werd het netwerk van Oermodern Ouderschap vergroot en konden thema's binnen opvoeding en ouderschap op een laagdrempelige manier besproken worden.

In het eerste jaar zijn er al ontzettend veel waardevolle verbindingen gelegd, waar meerdere gezinnen tot op heden veel baat bij hebben. Een prachtig voorbeeld is een alleenstaande moeder die na een turbulente zwangerschap met haar zoontje in Hoogeveen kwam wonen en hier niemand kende. Ze deed vriendschappen op door het Ouder&Kind Café en ze bloeide weer op. Ze heeft haar studie kunnen afronden, trof een leuke man, vond een baan en woont nu samen met haar man en inmiddels twee kinderen. Tijdens de afronding van haar studie paste een andere ouder regelmatig op haar zoontje. Enkele jaren later kon zij hetzelfde voor deze ouder terug doen tijdens een zwangerschap.

Het Ouder&Kind Café is uitgegroeid tot een plek waar de basis wordt gelegd voor samenredzaamheid in het ouderschap. Ouders kunnen zich aansluiten bij een community van actieve en zorgzame ouders, die er graag voor elkaar willen zijn. Zo is samenredzaamheid in het ouderschap het uitgangspunt geworden van Oermodern Ouderschap. Ouders ondersteunen elkaar op praktisch, sociaal en emotioneel vlak en fungeren als voorbeeld voor ontwikkeling en groei, óók vanuit kwetsbare situaties. Vanuit Oermodern Ouderschap zijn de afgelopen jaren ontzettend veel initiatieven opgezet, zoals een kampeerweekend, zelfzorg-avonden, een groep voor alleenstaande ouders, themabijeenkomsten, deelname aan de Cascaderun, samen eten en nog véél meer. De kracht van Oermodern Ouderschap zit in de samenwerking met ouders, gezamenlijke verantwoordelijkheid, (h)echt contact en eerlijkheid over struggles in het leven.

De ontwikkeling en groei van Oermodern Ouderschap is tot stand gekomen door de inzet van ouders en de steun vanuit het Lokaal Preventie Akkoord van de gemeente Hoogeveen en de jarenlange ondersteuning van FNO Zorg voor Kansen. Door gebruik te maken van Participatief Actieonderzoek heeft er telkens een verdieping plaatsgevonden op wat er nodig is voor een hechte community waarin samenredzaamheid op haar plek valt. In 2023 is Oermodern Ouderschap ook in Meppel van start gegaan en binnenkort start er een derde gemeente.

Om de groei en ontwikkeling te kunnen voortzetten wordt Oermodern Ouderschap in augustus 2026 een stichting. Zo krijgen alle toekomstplannen een grotere kans van slagen, is er meer transparantie naar alle betrokkenen en kunnen er meer subsidies aangevraagd worden. De cirkel van de afgelopen jaren is met de oprichting van de stichting rond, want Mijra (één van de ouders van het eerste uur) zal medeoprichter zijn.

Nog iets meer context: Hoogeveen

Hoogeveen heeft ruim 56.000 inwoners en ligt in de provincie Drenthe. De gemeente behoort tot de Veenkoloniën, een uitgestrekt gebied van Oost Groningen tot Zuid Drenthe, waar alle cijfers al generaties lang rood gekleurd zijn. Dit betekent dat het percentage mensen dat in armoede leeft hoger is dan gemiddeld in Nederland. De ervaren gezondheid van mensen is er slechter, chronische ziektes komen vaker voor en mensen leven minder lang. Naast de cijfers kunnen we ook spreken uit onze eigen ervaring. We zien veel alleenstaande ouders en veel gezinnen die geïsoleerd leven. Het wantrouwen naar hulpverlening en de gemeente is groot. De gezinnen willen gezien en gewaardeerd worden, benaderd worden vanuit vertrouwen en oprechte interesse.

Hoogeveen heeft een klein centrum, dat met name bestaat uit de langgerekte Hoofdstraat en de Schutstraat. Hier bevinden zich de meeste winkels, horeca, theater en de bioscoop. Hoogeveen heeft als ambitie de meest kindvriendelijke gemeente van Nederland te zijn. In het straatbeeld is hier helaas nog maar weinig van zichtbaar. Zo hier en daar komt mascotte Maya de Bij voorbij, maar dat is het dan ook wel. Als je als gezin door het centrum loopt is het ingewikkeld om een kindvriendelijke plek te vinden voor een kop koffie, een glas ranja en een simpel broodje pindakaas. Natuurlijk zijn er een aantal horecagelegenheden, maar deze zijn allemaal (echt allemaal!) ingericht op volwassenen. Als er al een speelplekje is, dan gaat het om één vierkante meter ergens verscholen in een hoekje.

Aanleiding PAO

In de afgelopen jaren heeft PAO een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van Oermodern Ouderschap. In de beginperiode heb ik vooral stukjes van PAO ingezet, omdat ik destijds nog niet bekend was met de werkwijze. De keuze hiervoor was vooral intuïtief. In 2022 volgde ik bij Madelon een verkorte PAO-training, waardoor ik PAO bewuster kon inzetten. Het resultaat was een eerste echte PAO-cyclus gericht op het vergroten van samenredzaamheid in ouderschap. Inmiddels zijn we enkele jaren verder en bouwen we voort op de resultaten uit de voorgaande jaren. In het voorjaar van 2025 startte ik met het PAR (PAO) Practitioners Programma van SevenSenses om me te certificeren als Participatief Actieonderzoeker. Dit PAO dient als afsluitende opdracht voor het PPP én als project voor Gezinnen aan Zet (subsidiecall van FNO Zorg voor Kansen).

De aanleiding voor het huidige PAO vindt haar oorsprong in de vorige PAO-cyclus. Als oplossingsrichting werd destijds een eigen locatie voor Oermodern Ouderschap genoemd. Een eigen plek zou bijdragen aan samenredzaamheid in het ouderschap, omdat ouders elkaar dan gemakkelijker zouden kunnen treffen en er een gemeenschappelijke omgeving zou zijn die ruimte biedt voor ontwikkeling, activiteiten en ontmoeting. In de jaren tussen de twee PAO's heeft Oermodern Ouderschap een jaar een eigen ruimte gehad in Zwanger & Gezin, een verzamelpand van professionals binnen de geboortezorg en opvoeding. Dit jaar heeft veel waardevolle inzichten opgeleverd die input geven voor het huidige PAO. Na een jaar zijn we gestopt met de huur van de ruimte, omdat het niet het gewenste resultaat bracht.

Figuur 1: De ruimte bij Zwanger & Gezin

Inzichten vanuit de huurperiode bij Zwanger & Gezin:

- Ruimte in de letterlijke zin van het woord is belangrijk. Wanneer je met ouders en kinderen op ongeveer 20m² bij elkaar bent kan een samenkomst al vrij snel intens zijn. Ouders vinden een rustige/rustgevende omgeving belangrijk, waar voldoende speelruimte is voor kinderen.
- De locatie van Zwanger & Gezin is voor ouders met een auto goed bereikbaar. De bereikbaarheid met het openbaar vervoer is helaas minder goed. Vooral voor ouders met baby's die nog niet op de fiets mogen en niet in het bezit zijn van een auto gaf dit problemen.
- Als ouders bekend zijn met Zwanger & Gezin (bijvoorbeeld door bezoek aan de verloskundige) weten ze de ruimte makkelijker te vinden, dan wanneer ze in hun zwangerschap bij de andere verloskundigenpraktijk in Hoogeveen zijn geweest. Het lijkt alsof we er exclusief zijn voor één van de praktijken, terwijl we er voor alle ouders in Hoogeveen willen zijn.
- Zwanger & Gezin is een zorgsetting. Ouders geven aan graag in een meer huiselijke sfeer bij elkaar te willen komen. Ze ervaren de inrichting van de ruimte wel als huiselijk, maar de omgeving er om heen niet.

- Het aantal gezinnen dat we bereiken met de plek bij Zwanger & Gezin is te beperkt om de ruimte iedere dag te kunnen openen. Ouders komen te verspreid over de dagen, waardoor ontmoeting en verbinding juist minder ontstaan. Tevens is er juist wél de behoefte om iedere dag open te zijn, omdat voorkeursdagen van ouders zeer verschillend zijn en ouders aangeven dat het helpend is dát er een plek is waar ze iedere dag terecht kunnen.

Een eigen plek in het centrum van Hoogeveen, dat is de droom van Oermodern Ouderschap! Door opnieuw PAO in te zetten willen we een grote stap zetten in het realiseren van deze droom, samen met al die betrokken ouders. Zo startten we in oktober 2025 met het PAO: Samen bouwen aan een gezinsvriendelijk Hoogeveen! Het PAO heeft een looptijd gehad van ongeveer 10 maanden. In de eerste maanden hebben we gekozen voor een rustige start, aangezien mijn collega en mede-onderzoeker Mijra op dat moment zwanger was en ik zelf in een hele drukke werkperiode terecht kwam. Op de tijdlijn (op de volgende pagina) is inzichtelijk gemaakt hoe we het PAO doorlopen hebben in de periode oktober 2025 t/m augustus 2026.

Financiering

Het PAO is ingediend en toegekend als project bij Gezinnen aan Zet van FNO Zorg voor Kansen. De financiering is gericht op het onderzoeken van en bouwen aan een sterk fundament voor een gezinsvriendelijk Hoogeveen. Mijra en ik ontvangen een financiële bijdrage voor onze inspanningen, tevens is er geld beschikbaar om de inzet van ouders te waarderen en de uitvoering van het PAO te bekostigen. In de eindfase is er geld beschikbaar voor het realiseren van een website, promotiematerialen, logo en ontwerp van de locatie.

Positie van de onderzoeker(s)

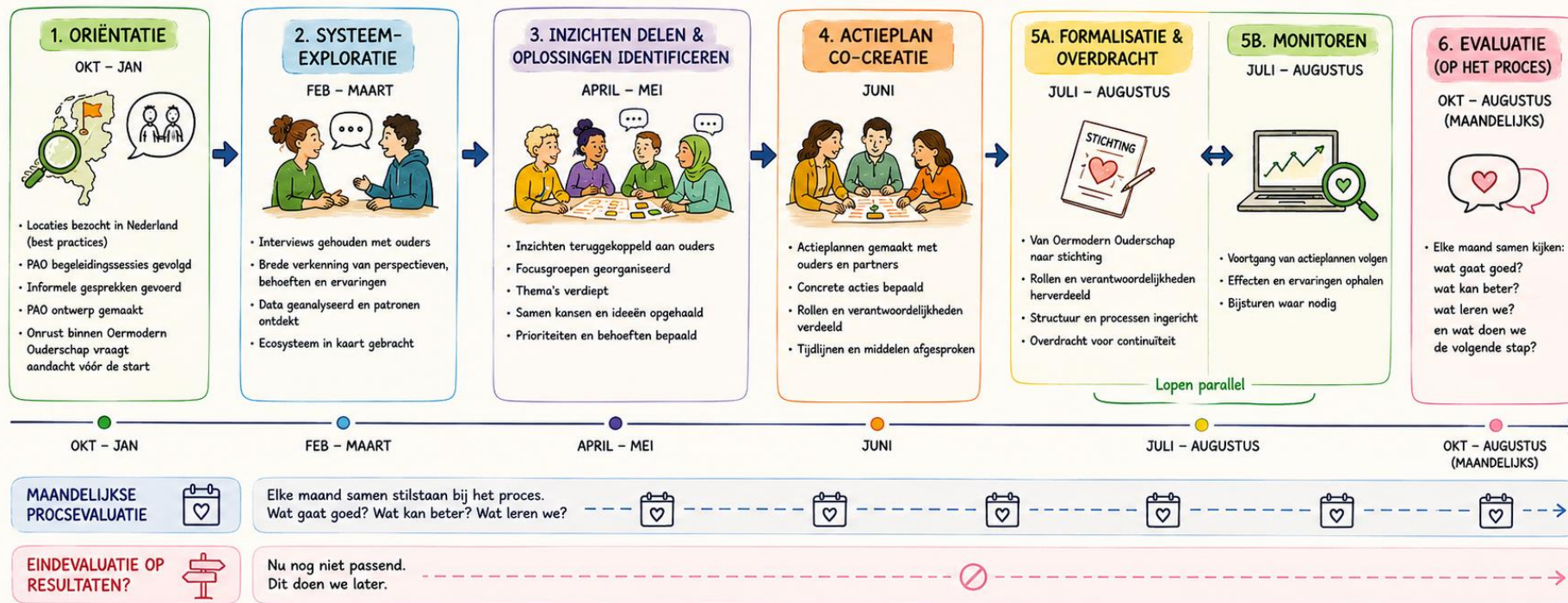
Ik ben zelf opdrachtgever van het onderzoek, onderzoeker én heb een eigen perspectief als moeder in het vraagstuk. Ik ben me bewust van deze verschillende rollen en probeer hier transparant mee om te gaan. Mijra heeft een soortgelijke positie. Zij assisteert mij in het onderzoek en heeft ook haar perspectief als moeder. We kiezen ervoor om onze eigen perspectieven mee te nemen in het onderzoek. We zijn hierin transparant richting de andere deelnemers. De deelnemers verwachten ook inzet van ons in het proces (actieplannen). We zullen dus in alle stadia onze betrokkenheid behouden en het eigenaarschap delen met de overige deelnemers.

Begeleidingssessies

Zowel in het najaar van 2025 als het voorjaar van 2026 heb ik online begeleidingssessies gevolgd bij Madelon. Deze sessies zijn enorm helpend geweest in PAO-proces. Door om de week met een groep mensen te sparren is het gemakkelijker om tot een vervolgstap of een keuze te komen in het proces. Aangezien iedereen een eigen proces doorloopt en ieder PAO haar eigen uitdagingen heeft zijn deze sessies waardevol voor de vorming als participatief actieonderzoeker. Zonder de begeleidingssessies waren er ongetwijfeld PAO-trajecten gestrand. Zo heb ik zelf ook momenten ervaren waarop ik er liever mee wilde stoppen, maar de groep helpt je vooruit!

PAO Samen bouwen aan gezinsvriendelijke Hoogeveen ♥

Samen onderzoeken, begrijpen en bouwen aan een plek waar gezinnen zich thuis voelen.

Figuur 2 Tijdsplan PAO

Theoretisch kader

De bevindingen uit dit participatief actieonderzoek sluiten aan bij bestaande kennis over ouderschap, sociale steun en ouderlijk welzijn. Ouderschap wordt in de literatuur beschreven als een grote levensverandering. Vooral in de eerste jaren kunnen ouders stress, onzekerheid en eenzaamheid ervaren. Sociale steun kan hierin een belangrijke beschermende rol spelen. Ouders die steun ervaren, of weten dat zij op anderen kunnen terugvallen, ervaren minder stress en meer zelfvertrouwen en zijn beter in staat om gezonde keuzes voor zichzelf en hun kinderen te maken (Archer & Kao, 2018; Bartelink & Verheijden, 2015; Uchino, 2014).

Daarbij gaat het niet alleen om hoeveel mensen iemand kent. Een groot sociaal netwerk betekent niet automatisch dat een ouder zich gesteund voelt. Juist de kwaliteit van relaties en de mate waarin steun aansluit bij wat een ouder op dat moment nodig heeft, zijn bepalend. Steun kan emotioneel zijn – iemand die luistert of ervaringen herkent – maar ook praktisch, zoals oppas of hulp bij dagelijkse taken, en informatief, bijvoorbeeld het uitwisselen van kennis en ervaringen met andere ouders.

Ontmoeting met andere ouders kan daarom van betekenis zijn. Informele, terugkerende contacten kunnen niet alleen bestaande eenzaamheid verminderen, maar ook preventief werken: weten dat er mensen in de omgeving zijn op wie je eventueel kunt terugvallen, kan al bijdragen aan het gevoel van steun. De *relational regulation theory* benadrukt daarbij het belang van gewone, dagelijkse contacten en gezamenlijke activiteiten, zonder dat problemen of hulpvragen steeds centraal hoeven te staan (Thoits, 2011; Van Driel et al., 2014).

Tegelijkertijd is een belangrijke nuance dat niet iedere ouder dezelfde behoefte aan contact of ondersteuning heeft. Steun werkt vooral wanneer deze past bij de behoefte van de ouder. Ongevraagde of opgedrongen hulp kan juist negatief worden ervaren en de autonomie van ouders aantasten. Ook wederkerigheid speelt een rol: ouders willen niet uitsluitend ontvanger van hulp zijn, maar ook iets voor een ander kunnen betekenen (Cohen, 2004; Thoits, 2011; Uchino, 2014).

Dit spanningsveld tussen autonomie en gezamenlijkheid is belangrijk voor een gezinsvriendelijk Hoogeveen. In een samenleving waarin ouderschap sterk als individuele verantwoordelijkheid wordt gezien, is het delen van zorg en ondersteuning niet meer vanzelfsprekend. Tegelijkertijd hebben ouders wel behoefte aan mensen om hen heen. De uitdaging is daarom niet om ouders meer hulp te laten ontvangen, maar om omstandigheden te creëren waarin ontmoeting, relaties en onderlinge steun op een natuurlijke manier kunnen ontstaan, met ruimte voor ouders om zelf te bepalen of en hoe zij daaraan deelnemen.

Uit eerder onderzoek komen familiecentra in Scandinavische landen naar voren als voorbeeld van plekken waar formele en informele ondersteuning bij elkaar komen. Deze centra zijn lokaal, gedurende de dag toegankelijk en creëren voorwaarden waaronder ouders elkaar kunnen ontmoeten. Nederlandse literatuur wijst daarnaast op het belang van continuïteit, frequent contact, nabijheid en samenwerking met ouders. De rol van professionals kan daarbij gaandeweg verschuiven van coördinerend naar faciliterend en uiteindelijk meer naar de achtergrond (Kesselring, 2018; Ligtermoet & Okma, 2014; Remmelink et al., 2019).

Dit sluit sterk aan bij de conclusie uit het eerdere onderzoek naar informele steun: bevorder ontmoetingen tussen ouders op lokaal niveau en laat vorm en inhoud daarvan in co-creatie met ouders ontstaan.

Daarmee geeft de theorie geen blauwdruk voor hoe de ontmoetingsplek in Hoogeveen eruit moet zien. Dat is juist iets wat samen met ouders ontwikkeld moet worden. De theorie onderbouwt wél waarom het creëren van laagdrempelige voorwaarden voor ontmoeting, verbinding en informele steun van waarde kan zijn.

Bron: Schra, I. (2020). *Informele steun ter bevordering van ouderlijk welzijn in de eerste 1000 dagen van het kind*. Masterthesis Healthy Ageing Professional, Hanzehogeschool Groningen. De thesis combineert literatuuronderzoek met kwalitatief praktijkonderzoek naar de behoefte van ouders aan informele steun.

PAO stadium 1: Oriëntatie

Zoals op het tijdspad zichtbaar is hebben we een ruime periode besteed aan de oriëntatie. Dit kwam door een samenloop van omstandigheden. Zo was Mijra zwanger, had ik zelf een hele drukke werkperiode en was er veel onrust binnen Oermodern Ouderschap. We hebben er voor gekozen om pas te starten met interviews op het moment dat we continuïteit konden behouden in het proces. We wilden voorkomen dat we momentum zouden verliezen, bijvoorbeeld omdat deelnemers na hun interview te lang zouden moeten wachten op een vervolg. Dit betekent niet dat we hebben stil gezeten, in tegendeel. We hebben gezorgd voor een goede basis van ons PAO en een brede oriëntatie op het onderwerp.

Best practices

We hebben verschillende locaties bezocht in Nederland met een soortgelijke opzet als dat we zelf voor ogen hebben. We zijn onder andere op bezoek geweest bij Toetie & Bo in Hoorn, Droomcafé in Epe, Kaatjes Kidscafé in Putten en Mens & Kinders in Zwolle. Bij iedere locatie hebben we ons zelf de vraag gesteld: wat nemen we mee? EN wat laten we hier?

De belangrijkste inzichten zijn:

- Een centrale locatie is aantrekkelijk, maar geen must. Met goede promotie en zichtbaarheid kan een locatie net buiten het centrum net zo succesvol zijn. Vaak is er dan ook mogelijkheid tot gratis parkeren.
- Dag-horeca is een middel om onze maatschappelijke doelstellingen te kunnen realiseren en geen doel op zich.
- Speelruimte voor de kinderen moet een aanzienlijk deel van de ruimte innemen. Veel kinderen op een kleine ruimte geeft onrust.
- We willen toegankelijk zijn voor alle gezinnen, dus ook gezinnen met een kleine portemonnee. Hier willen we rekening mee houden in de prijzen of momenten aanbieden waarop de prijzen lager liggen.
- Uitstraling, enthousiasme en oprechte interesse vanuit het personeel is super belangrijk en maakt of je je gezien voelt. Persoonlijk contact staat voor ons voorop.

Informele gesprekken

In de oriëntatiefase zijn informele gesprekken ontzettend belangrijk. Voor ons zijn dit de normale gesprekjes die we constant met ouders hebben. Een duidelijk startpunt was het kampeerweekend in september 2025. Deze setting (waarin 16 gezinnen met elkaar gingen kamperen) was ideaal voor ons om ouders voorzichtig mee te nemen in de plannen voor dit PAO. We hadden onderstaande vragen in ons achterhoofd bij de informele gesprekjes:

- Wat vind je leuk aan Hoogeveen? Waar ben je trots op als inwoner van Hoogeveen?
- Hoe ziet Hoogeveen eruit als het de meest gezinsvriendelijke gemeente van Nederland is?
- Wat helpt jou om je verbonden te voelen tot mede inwoners van Hoogeveen?

We hebben geen aantekeningen gemaakt van deze informele gesprekken. Ze hebben voor ons gediend als middel om het (aanstaande) PAO onder de aandacht te brengen.

Onrust binnen Oermodern Ouderschap

Tijdens het kampeerweekend is er een conflictsituatie ontstaan tussen twee gezinnen. Dit is flink uit de hand gelopen, waardoor er veel onrust en gevoelens van onveiligheid zijn ontstaan. Als organisatie hebben we ons vrij machteloos en onbekwaam gevoeld. We hadden nooit voor mogelijk gehouden dat er een situatie zou ontstaan, die vraagt om acties als omgangsregels, gesprekken over grenzen en veiligheid en afscheid nemen van deelnemers. Al voor het kampeerweekend was er een kerngroep opgezet van ouders die zich bezig willen houden met het organiseren van activiteiten en het beheren van de Whatsapp-community (Oermodern Ouderschap heeft een actieve Whatsapp community met verschillende groepen op thema's). Het conflict op het kampeerweekend bracht de kerngroep er toe om met alle ouders (destijds ongeveer 40 personen) persoonlijke gesprekjes te voeren. Waarin omgang met elkaar en actieve inzet voor de groep onderwerp van gesprek waren. De gesprekken hebben veel gebracht in zowel positieve als negatieve zin. Sommige ouders vonden de gesprekken en omgangsregels onnodig en verlieten daarom de groep. Met andere ouders werden fijne gesprekken gevoerd en was er veel begrip. In totaal hebben we van ongeveer 15 ouders afscheid genomen. Dat was erg zwaar en verdrietig. We hebben hier als kerngroep veel over gesproken en elkaar gesteund in dit proces.

In eerste instantie zorgde de onrust voor veel onzekerheid over het vervolg van het PAO. Is er nog voldoende vertrouwen? Willen mensen nog wel meedoen? Dit waren vragen die ons op dat moment flink bezighielden. Ik kijk er goed op terug dat we eerst met aandacht en tijd er voor hebben gezorgd dat de rust weder gekeerd was en er voldoende fundament lag om het volgende stadium in het PAO te starten. De uitnodigingen voor interviews gingen met vertrouwen de deur uit en verder met enthousiasme ontvangen.

PAO-ontwerp

Het ontwerp voor het PAO is in een voorlopige versie samengesteld door de kerngroep, Mijra en ik. In grote lijnen is dit ontwerp gedurende het PAO niet gewijzigd. Op den duur werd duidelijk dat ook de perspectieven en vorderingen in het creëren van plannen vanuit de lokale coalitie kansrijke start veel overlap had met het PAO. We zijn deze partners meer gaan betrekken in het PAO, waardoor de PAO-community werd uitgebreid. Op de volgende pagina is het PAO-canvas opgenomen, welke als leidraad heeft gefungeerd tijdens het PAO.

PAO-CANVAS

Samen bouwen aan een gezinsvriendelijk Hoogeveen.

HUIDIGE SITUATIE

Het aanbod voor gezinnen in Hoogeveen is beperkt en wisselt per seizoen. In de zomer is er meer te doen, maar vooral in de winter missen ouders passende plekken en activiteiten. Ook missen ouders laagdrempelige plekken waar ouders en kinderen samen terecht kunnen, kinderen kunnen spelen en ouders elkaar kunnen ontmoeten. Contact tussen ouders ontstaat niet vanzelf en een deel van de ouders mist verbinding of een sociaal netwerk.

GEWENSTE SITUATIE

Hoogeveen is een plek waar gezinnen zich welkom en thuis voelen en waar het hele jaar door passende mogelijkheden zijn om samen iets te doen, te spelen en anderen te ontmoeten. Ouders kunnen gemakkelijk contact maken met andere ouders en ervaren meer verbinding, herkenning en steun. Kinderen hebben veilige en aantrekkelijke plekken om te spelen en ouders kunnen daar ook prettig verblijven. Er is ruimte voor verschillende behoeften: zowel voor ouders die actief contact zoeken als voor ouders die vooral een fijne plek met hun gezin zoeken.

PAO-DOEL

Samen met ouders onderzoeken wat nodig is om Hoogeveen gezinsvriendelijker te maken en vanuit hun ervaringen, behoeften, ideeën en mogelijkheden komen tot concrete plannen die samen met ouders en andere betrokkenen kunnen worden gerealiseerd.

PAO-HOOFDVRAAG

Wat is er volgens ouders nodig om Hoogeveen gezinsvriendelijker te maken en hoe kunnen we dit samen realiseren?

SUBVRAGEN

1. Hoe ervaren ouders Hoogeveen op dit moment als plek om met kinderen te wonen en leven?
2. Hoe ziet een gezinsvriendelijk Hoogeveen er volgens ouders uit?
3. Wat hebben ouders nodig om die gewenste situatie dichterbij te brengen?
4. Welke kennis, ervaringen, talenten, contacten en mogelijkheden zijn er al bij ouders en in Hoogeveen?
5. Welke ideeën en oplossingen zien ouders zelf om Hoogeveen gezinsvriendelijker te maken?
6. Wat motiveert ouders om mee te doen of zelf bij te dragen, en wat maakt dat juist lastig?
7. Hoe kunnen kansrijke ideeën samen met ouders en andere betrokkenen worden omgezet in concrete acties?

PAO-COMMUNITY

- Ouders uit Hoogeveen
- Ouders betrokken bij Oermodern Ouderschap
- Partners uit de lokale coalitie Kansrijke Start

AANVULLENDE KENNIS EN INSPIRATIE

- Best practices uit Nederland

METHODEN

- Informele gesprekken
- Interviews
- Focusgroepen
- Plant-methode
- World café
- Bezoeken aan best practices
- Maandelijks procesevaluatie

CONCEPTEN

Gezinsvriendelijkheid:

De mate waarin een omgeving aansluit bij wat gezinnen nodig hebben om er prettig te kunnen wonen, leven, opgroeien en meedoen.

PAO-stadium 2: Systeem-exploratie

Interviews

In januari zijn we gestart met de samenstelling van de semigestructureerde interviews. De eerste opzet heb ik gemaakt en deze hebben Mijra en ik vervolgens samen besproken. We vonden het belangrijk om te kiezen voor een brede insteek van het interview. Vanuit het eerdere PAO weten we dat er behoefte is aan een locatie, maar we wilden hier in het interview niet op sturen. We zijn daarom de interviews gestart met vragen over de algemene beleving van Hoogeveen als woonplaats voor gezinnen. Aangezien we met 99% zekerheid durfden te stellen dat het gesprek zich vervolgens zou ontvouwen naar de behoefte aan een locatie voor gezinnen om samen te komen, hebben we de vragen hier op ingericht. We spraken wel met elkaar af dat we deze vragen alleen zouden inzetten als het gesprek zich hier natuurlijk naar toe zou bewegen. In alle andere gevallen zouden we verdiepende vragen inzetten op de thema's die zouden ontstaan in het interview. In de praktijk bleek dit niet nodig en ontvouwden de interviews zich zoals we hadden verwacht. De interviews waren zo ingericht dat ze op de onderdelen huidige situatie, gewenste situatie, behoeften, oplossingsrichtingen, motivatie en assets de perspectieven ophaalden.

Als test hebben Mijra en ik elkaar geïnterviewd. Zo konden we oefenen met de vragenlijst en tegelijkertijd onze eigen perspectieven ophalen, zodat deze meegenomen konden worden in de analyse. Vervolgens hebben we 12 moeders en 1 vader geïnterviewd. We hebben er voor gekozen om deelnemers persoonlijk uit te nodigen voor een interview. Onze ervaring is namelijk dat op een open-uitnodiging weinig tot geen respons komt. Ouders voelen zich dan minder aangesproken. We hebben gekozen voor een random selectie van deelnemers, waarbij we zouden kunnen uitbreiden als iemand niet zou willen deelnemen of wanneer we zouden merken dat we na deze eerste selectie nog steeds nieuwe perspectieven ophaalden. Uitbreiding van deze selectie is niet nodig geweest. De interviews hebben plaatsgevonden in februari, ongeveer de helft online en zijn opgenomen met behulp van de app Notizy. Alle deelnemers hebben mondeling toestemming gegeven voor deelname en gebruik van de app Notizy.

Analyse

Na het afnemen van de interviews zijn de gesprekken uitgewerkt en geanalyseerd. Als eerste hebben we de informatie uit ieder interview thematisch geordend en gelabeld. De onderdelen uit het PAO vormden hiervoor het eerste kader: huidige situatie, gewenste situatie, behoeften, assets, motivatie en oplossingsrichtingen. Uitspraken uit de interviews zijn onder deze onderdelen geplaatst en vervolgens verder geordend op onderwerpen die in de gesprekken naar voren kwamen.

Door de interviews op deze manier te ordenen werden verschillende terugkerende onderwerpen zichtbaar. Deze hebben we samengebracht in vijf overkoepelende thema's: veiligheid en overzicht, ruimte voor kinderen om zichzelf te zijn, rust en ruimte voor ouders, ontmoeting en verbinding en praktische ondersteuning in het dagelijks gezinsleven. De thema's staan niet los van elkaar, maar bleken juist sterk met elkaar samen te hangen.

Vervolgens hebben we een kaderanalyse uitgevoerd. Hierbij hebben we de perspectieven van de verschillende deelnemers per PAO-onderdeel en per thema naast elkaar gelegd. We keken waar ervaringen en ideeën overeenkwamen, maar ook waar deze van elkaar verschilden. Op deze manier ontstond een breed beeld waarin de verschillende perspectieven van ouders een plek kregen.

De interviews laten zien dat ouders verschillend ervaren hoe gezinsvriendelijk Hoogeveen op dit moment is. Hun persoonlijke situatie speelt daarin een belangrijke rol. Ouders met een eigen sociaal netwerk en ouders die minder behoefte hebben aan contact met andere ouders, ervaren andere knelpunten dan ouders die verbinding missen of zich soms alleen voelen. Tegelijkertijd zijn er over de verschillende verhalen heen duidelijke overeenkomsten zichtbaar.

Een eerste patroon is dat het aanbod voor gezinnen als beperkt en seizoensgebonden wordt ervaren. Vooral in de winter wordt gemist dat er plekken zijn waar je gemakkelijk met kinderen naartoe kunt. In de zomer zijn er meer mogelijkheden om buiten te spelen en activiteiten te ondernemen. De behoefte gaat daarbij niet alleen over méér activiteiten. Ouders zoeken vooral mogelijkheden waar het voor zowel kinderen als ouders prettig is om te verblijven. Kinderen moeten kunnen spelen en bewegen, terwijl ouders willen kunnen zitten, ontspannen en overzicht houden. Daarmee gaat gezinsvriendelijkheid in de verhalen van ouders niet alleen over wat er voor kinderen wordt georganiseerd, maar over de vraag of een plek werkt voor het gezin als geheel.

Een tweede duidelijk patroon gaat over ontmoeting en verbinding. Verschillende ouders missen contact met andere ouders of een netwerk om op terug te vallen. Voor sommigen raakt dit aan gevoelens van eenzaamheid. Ook wanneer er wel andere ouders in de omgeving zijn, ontstaat contact niet altijd vanzelf. Tegelijkertijd geldt dit nadrukkelijk niet voor iedereen. Er zijn ook ouders die voldoende hebben aan hun bestaande netwerk of weinig behoefte hebben aan nieuwe sociale contacten. Deze perspectieven spreken elkaar niet tegen, maar laten zien dat ouders verschillende behoeften hebben. De gemene deler lijkt daarom niet te zijn dat iedereen méér contact wil, maar dat er behoefte is aan mogelijkheden voor ontmoeting zonder dat ontmoeting een verplichting wordt. Een ouder moet contact kunnen maken, maar ook gewoon met het eigen gezin ergens prettig kunnen zijn.

Daarbij valt op dat de fysieke en sociale omgeving sterk met elkaar samenhangen. Ouders noemen veiligheid, overzicht en de mogelijkheid voor kinderen om vrij te spelen. Wanneer een ouder voortdurend op een kind moet letten, is er weinig ruimte om zelf tot rust te komen of een gesprek te voeren. Een veilige en overzichtelijke speelomgeving heeft daardoor niet alleen betekenis voor het kind. Het geeft de ouder letterlijk ruimte. Vanuit die rust kan vervolgens gemakkelijker contact met anderen ontstaan. De behoefte aan een geschikte plek, ontspanning en sociale verbinding zijn dus geen afzonderlijke onderwerpen, maar versterken elkaar.

Ook laagdrempeligheid komt in verschillende vormen terug. Ouders hebben te maken met volle agenda's, werk, kinderen en praktische verplichtingen. Een voorziening moet daarom niet nog iets worden wat georganiseerd of gepland moet worden. Gemakkelijk binnen kunnen lopen, weinig hoeven en zelf kunnen bepalen hoelang je blijft en of je aan iets deelneemt, sluiten beter aan bij het dagelijks leven van gezinnen. Ook

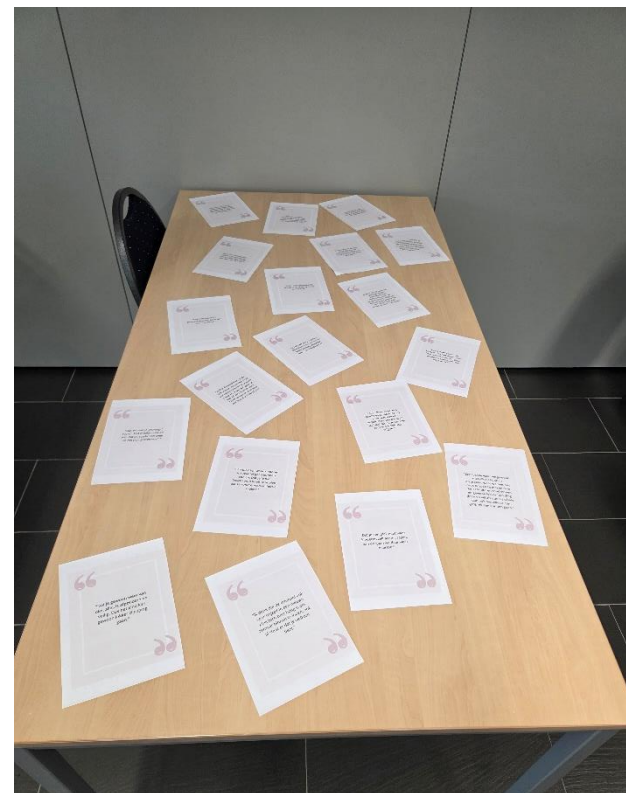
betaalbaarheid speelt hierin een rol. Laagdrempeligheid gaat daarmee zowel over praktische en financiële toegankelijkheid als over het gevoel dat je ergens welkom bent zonder dat er iets van je wordt verwacht.

Wanneer de gewenste situatie, behoeften en genoemde oplossingsrichtingen naast elkaar worden gelegd, ontstaat steeds duidelijker het beeld van een laagdrempelige plek voor ouders én kinderen. In verschillende perspectieven komen elementen daarvan terug: binnen terechtkunnen, veilig spelen, overzicht hebben, iets kunnen drinken, ontspannen, andere ouders kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen doen. Niet iedere ouder zoekt al deze functies en juist daarin zit een belangrijk inzicht. De kracht van zo'n plek lijkt te liggen in het combineren van verschillende behoeften: de één komt voor het spelen, de ander voor contact, een ander voor een activiteit en weer een ander simpelweg omdat het een fijne plek is om met de kinderen naartoe te gaan. De ontmoetingsplek komt daarmee uit de interviews naar voren als een kansrijke oplossingsrichting waarin meerdere perspectieven samenkomen, niet als een oplossing waar alle ouders op dezelfde manier behoefte aan hebben.

Tegelijkertijd laten de interviews zien dat er niet alleen tekorten zijn. Er zijn ook assets waarop kan worden voortgebouwd: ervaringen en kennis van ouders zelf, ouders die willen meedenken of iets willen bijdragen, bestaande contacten en netwerken en initiatieven en organisaties die al actief zijn rondom gezinnen. De motivatie om mee te doen lijkt vooral te ontstaan wanneer ouders zich herkennen in het vraagstuk, wanneer deelname iets concreets oplevert voor gezinnen en wanneer zij daadwerkelijk invloed ervaren. Daartegenover staan beperkte tijd en energie als belangrijke drempels. Ook hier is dus een patroon zichtbaar: ouders willen niet alleen doelgroep zijn van een oplossing, maar kunnen ook onderdeel zijn van het vormgeven ervan, mits aansluiten en bijdragen haalbaar en betekenisvol blijft. Over de volle breedte ontstaat daarmee één centrale beweging: ouders vragen niet simpelweg om meer activiteiten of voorzieningen. Hun verhalen wijzen op de behoefte aan een omgeving waarin het gemakkelijker wordt om als gezin ergens prettig te zijn, waarin kinderen ruimte krijgen om kind te zijn en waarin ouders, wanneer zij daar behoefte aan hebben, anderen kunnen ontmoeten en verbinding kunnen opbouwen. Juist de combinatie van plek, ontspanning, ontmoeting, keuzevrijheid en sociale steun lijkt bepalend voor hoe gezinsvriendelijkheid in de dagelijkse praktijk wordt ervaren.

Oplossingsrichtingen

De interviews leveren een breed palet aan ideeën op. Sommige oplossingsrichtingen worden door meerdere deelnemers genoemd en versterken elkaar, andere komen vanuit één specifiek perspectief. Het overzicht van opgehaalde oplossingsrichtingen is te vinden in bijlage 1.

Figuur 3 Tafel met quotes

PAO-stadium 3: Inzichten delen & Oplossing-identificatie

In dit stadium hebben we alle deelnemers aan de interviews uitgenodigd om gezamenlijk naar de verschillende perspectieven te kijken, aan te vullen of te wijzigen waar nodig en gezamenlijk betekenis te geven. We hebben deze sessie vormgegeven door allereerst verschillende quotes op tafel te leggen. De selectie van deze quotes hebben we gedaan door uit ieder interview drie quotes te gebruiken. We vonden het vooral belangrijk dat de quotes goed te begrijpen waren en dus voldoende contact bevatten. Quotes met een laagje humor waren onze favoriet, dit brengt namelijk sfeer en verbinding in de groep. We hebben er voor gezorgd dat het aantal quotes per thema ongeveer gelijk was. Het was aan de deelnemers om één quote te pakken waar ze zichzelf in herkenden en één quote die ze verraste. Mijra en ik hebben naast onze faciliterende rol ook zelf mee gedaan. Deze opdracht vormde een mooi startpunt van de bijeenkomst. De deelnemers hebben de eerste quote met iedereen gedeeld en de tweede hebben we in een kleinere groep (2 kleine groepen) met elkaar besproken.

Vervolgens hebben we de visualisatie, zoals hiernaast weergegeven met elkaar bekeken en aangevuld met hartjes en opmerkingen. Hiermee is het beeld dat de deelnemers hebben van een eigen locatie compleet gemaakt en is er een gezamenlijke gewenste situatie ontstaan.

In dezelfde bijeenkomst hebben we ook met elkaar gesproken over onze eigen talenten, kennis en motivatie om bij te dragen aan het realiseren van een eigen locatie. We hebben besproken dat we het belangrijk vinden dat eenieder kan bijdragen en zich kan inzetten op thema's waar men energie en enthousiasme voor voelt. We bespraken dat dit het allerbelangrijkste is om van onze droom (gewenste situatie) de realiteit te maken.

We besloten de bijeenkomst met het plannen van een vervolg, waarin we aan de slag wilden gaan met het creëren en prioriteren van oplossingsrichtingen en het ontwikkelen van een actieplan.

Figuur 4 Visualisatie aangevuld

PAO-stadium 4: Actieplan Co-creatie

In dit stadium zijn we allereerst op verkenning gegaan vanuit de oplossingsrichtingen die in de interviews door de deelnemers genoemd zijn. We hebben de oplossingsrichtingen gecategoriseerd in vier thema's: financiële haalbaarheid, promotie (bekendheid genereren), inrichting & aankleding en de tent draaien (dagelijkse gang van zaken). De groep is in drieën gedeeld en is één voor één de thema's bij langs gegaan. Aan de hand van de plant-methode zijn de oplossingsrichtingen verkend, uitgebreid en uitgediept. Telkens bleef er één persoon bij het thema achter om de nieuwe groep te kunnen bijpraten en te faciliteren in het vergroten van de plant (World café methode). Het was een ontzettend mooie manier om alle ideeën die er zijn visueel te maken. De deelnemers spraken hun verbazing uit over hoeveel concrete ideeën er zijn om tot de gewenste situatie te komen. Tevens was het een uitdaging om ruimte te geven aan al deze ideeën en te voorkomen dat deelnemers elkaars ideeën in twijfel trokken. Door te blijven benoemen dat alle ideeën er mogen zijn en dat er geen goed of fout is bleven de deelnemers de ruimte ervaren om aan te vullen.

In dit stadium hebben we de uitnodiging om aan te sluiten breder uitgezet binnen de groep ouders van Oermodern Ouderschap. We hebben ouders daarbij goed geïnformeerd welke stappen we al genomen hebben in het PAO-proces. Ouders die graag wilden aansluiten hebben we van tevoren bijgepraat en meegenomen in de visualisatie. Hier zijn geen nieuwe aanvullingen uit ontstaan.

Aan het eind van de sessie konden de deelnemers aangegeven op welk thema ze graag willen aansluiten om vanuit de plant tot concrete acties te komen (actieplan). In kleine groepjes met verschillende samenstellingen zijn er volgens op de verschillende thema's actieplannen ontwikkeld. Deze groepjes hebben zelfstandig bijeenkomsten met elkaar georganiseerd. Mijra en/of ik zijn hier in het begin bij aanwezig geweest en hebben de groepjes vervolgens zelfstandig laten doorwerken op de acties. Hieronder geef ik aan welke acties er zijn uitgezet.

FINANCIËLE HAALBAARHEID

1. Uitwerken van een inhoudelijk en financieel plan voor de eigen locatie, zodat inzichtelijk wordt hoeveel geld er nodig is
2. Uitzoeken welke subsidies er zijn (landelijk, regionaal en in de gemeente Hoogeveen) en vervolgens subsidies aanvragen
3. Opzetten van een crowdfunding en daar aan gekoppeld leuke inzamelingsacties (nog nader te bepalen)

Figuur 5 De plant-methode

PROMOTIE (BEKENDHEID GENEREREN)

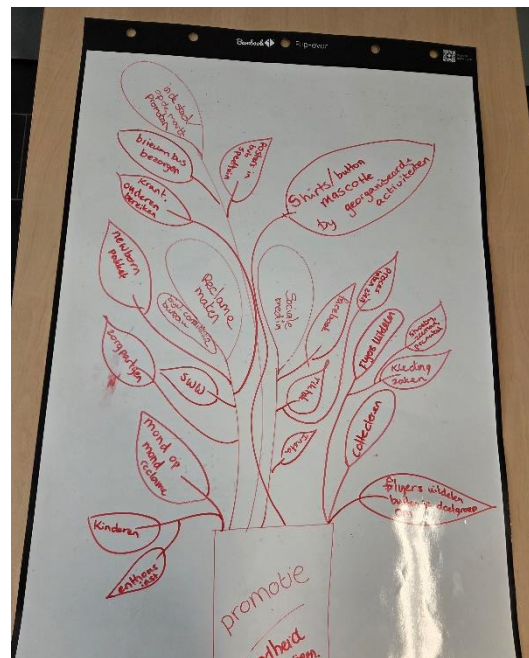
1. Inzetten op sociale media: socials van Oermodern Ouderschap nieuw leven in blazen
2. Ontwerpen van een brochure voor Oermodern Ouderschap en verspreiden hiervan
3. Vernieuwen van de website van Oermodern Ouderschap
4. Startfeest: niet de opening van de locatie, maar aftrap van crowdfunding, presenteren van brochure, website, etc.

INRICHTING & AANKLEDING

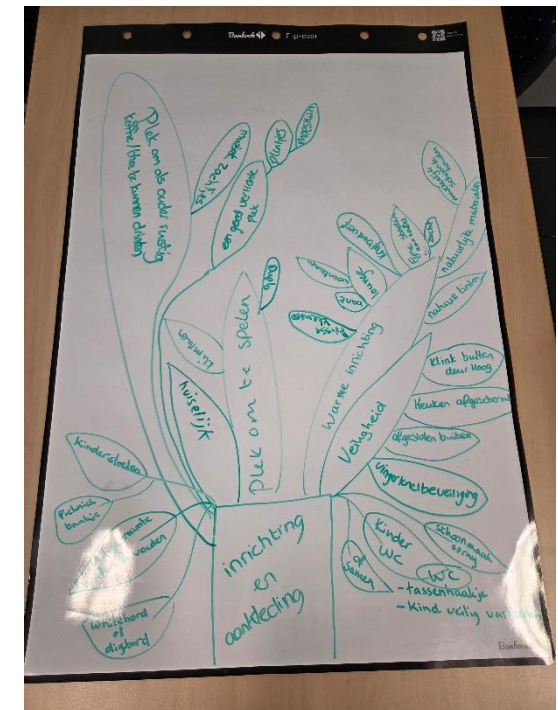
1. Huisstijl voor de locatie ontwikkelen: naam, logo, kleuren, stijl
2. Ouders inzetten voor de realisatie van de locatie: verbouw, klusjes, verven, muurschilderingen etc.
3. Ouders inzetten voor het verzamelen van meubilair en speelgoed
4. Een geschikte locatie vinden!

DE TENT DRAAIEN

1. Beheer van Whatsapp-community door/voor ouders
2. Ouders bedenken activiteiten en brengen deze tot uitvoering op de locatie
3. Ouders draaien zelfstandig thema-groepen, bijv. alleenstaand ouderschap
4. Ouders inzetten als vrijwilliger voor de dag horeca op de locatie

Figuur 7 Plant PROMOTIE

Figuur 6 Plant INRICHTING EN AANKLEDING

PAO-stadium 5a: Formalisatie & overdracht

Dit stadium ziet er in dit PAO iets anders uit dan normaalgesproken de bedoeling is. Aangezien we als onderzoekers en opdrachtgever verweven zijn met de deelnemers van Oermodern Ouderschap en dit ook blijven is er geen duidelijk overdracht moment. Vanuit de actieplannen was er ook veel actie nodig vanuit ons als opdrachtgever. Er moest hard gewerkt worden aan de randvoorwaarden om het creëren van een eigen locatie écht werkelijkheid te laten worden. Zo werd vanuit de actiegroep financiële haalbaarheid al snel duidelijk dat het noodzakelijk is om van Oermodern Ouderschap een stichting of vereniging te maken. We hebben er voor gekozen om Stichting Oermodern Ouderschap op te richten. Hiermee hebben we een transparante basis voor de crowdfunding en een noodzakelijk fundament voor het verkrijgen van financiering uit subsidies. We ervaren het oprichten van de stichting als 'formalisatie'. Het is de belangrijkste stap in het realiseren van onze eigen locatie.

Gedurende de periode waarin we gewerkt hebben aan de actieplannen zijn de ideeën voor de eigen locatie steeds meer gaan stromen. We hebben een ontwikkelplan opgesteld en een financieel plan gemaakt. Om de plannen kracht bij te zetten hebben we ook het concept van de locatie verder ontwikkeld. Zo zijn we tot de naam Klets & Kruimels gekomen en hebben gedachtes bij ouders opgehaald voor de ontwikkeling van het logo en de huisstijl.

Een groot gedeelte van de in de actieplannen geformuleerde acties richten zich op het realiseren van Klets & Kruimels (als onderdeel van Oermodern Ouderschap). De overige actieplannen komen tot uitvoering wanneer de locatie ook daadwerkelijk gehuurd gaat worden. We bewaren deze plannen dan ook tot de volgende fase.

Een tweede formalisatiemoment zal worden gerealiseerd door het oprichten van de stichting te vieren. We willen in het najaar van 2026 een moment prikken waarop we op de locatie die we voor ogen hebben een aftrap te organiseren. We vieren het oprichten van Stichting Oermodern Ouderschap en starten de crowdfunding om het pand om te kunnen toveren en in te richten naar de ideeën voor Klets & Kruimels.

De deelnemers zijn er van op de hoogte dat ze op een later moment de ontwikkelde acties weer op kunnen pakken. In de tussentijd blijven ze verbonden met elkaar door de Whatsapp-community van Oermodern Ouderschap en de activiteiten die er al wel georganiseerd worden door de ouders.

Figuur 8 Foto na oprichting stichting

PAO-stadium 5b: Monitoren

De actieplannen zijn voor de zomer van 2026 opgezet en daarmee heb ik nu ongeveer 2 à 3 maanden de mogelijkheid gehad om de voortgang te monitoren. Op financiële haalbaarheid is er veel actie nodig van ons als opdrachtgevers. Mijra en ik hebben een ontwikkelplan geschreven voor Klets & Kruimels, een investerings- en exploitatiebegroting gemaakt, gesprekken gevoerd met makelaars en eigenaars van panden en contact gelegd met de gemeente voor structurele financiering. Het is ons gelukt om met de wethouder aan tafel te komen en ondanks dat we niet met een zak geld de deur uit zijn gelopen, hebben we wel een goede lijn uitgezet naar structurele financiering. Eind september krijgen we meer duidelijkheid van de gemeente. Ondertussen staan een aantal ouders te springen om aan de slag te gaan met het inzamelen van geld. Er zijn ontzettend leuke ideeën die gaan van een sponsorloop tot huis-aan-huis-collectes. Het is hartverwarmend om te zien dat ouders zich ook op dit vlak heel graag willen inzetten.

Op het thema 'promotie' zijn mooie stappen gezet. Zo heeft een tweetal ouders de taak op zich genomen om de socials van Oermodern Ouderschap nieuw leven in te blazen. Die stonden namelijk al een flinke tijd stil. Ze hebben samen een plan gemaakt over het soort content en een bijbehorende planning. Inmiddels wordt er al geruime tijd drie keer per week iets gepost. Een ander groepje ouders heeft een concept brochure gemaakt, met alle informatie over Oermodern Ouderschap en een link naar het opzetten van Klets & Kruimels. Ze hebben hiervoor ook mini interviews met ouders gehouden, om ervaringen en quotes op te halen. In september staat er fotoshoot gepland, zodat de tekst voorzien kan worden van mooie recente foto's.

Op het thema 'inrichting & aankleding' zijn we met groepje ouders en een deelnemer met een achtergrond in multimedia design aan de slag gegaan met het ontwerpen van een logo en huisstijl. Vanuit de naam Klets & Kruimels kwamen veel soortelijke ideeën voor het logo en ook op het vlak van kleur was er veel overeenstemming. Nu is het allereerst van belang dat we een geschikte locatie vinden. We hebben op dit moment twee locaties op het oog, voor beide plekken zijn we in gesprek met de eigenaren.

Figuur 9 Concept logo

Op het thema 'de tent draaien' is momenteel een groepje ouders actief in het onderhouden van de Whatsapp-community. Zij zorgen ervoor dat de onderlinge omgang en communicatie prettig verloopt en verwelkomen nieuwe ouders, door bijvoorbeeld eerst een kennismakingsgesprekje te plannen. Deze groep organiseert ook regelmatig koffie momenten in een buurtcentrum of horeca in Hoogeveen. Voor nu is dit het maximaal haalbare. Zodra we een eigen locatie hebben kunnen de activiteiten uitgebreid worden en kunnen ouders ingezet worden als vrijwilliger.

PAO-stadium 6: Evaluatie

Terugkijkend op dit PAO ben ik vooral blij met de beweging die is ontstaan. We zijn gestart vanuit een wens die al langere tijd binnen Oermodern Ouderschap leefde: een eigen plek voor gezinnen in Hoogeveen. Door het PAO hebben we die wens niet alleen verder onderzocht, maar vooral samen met ouders concreter gemaakt. De interviews, het gezamenlijk betekenis geven aan de uitkomsten en vervolgens het werken aan oplossingsrichtingen en actieplannen hebben ervoor gezorgd dat ouders niet alleen deelnemer waren aan het onderzoek, maar ook daadwerkelijk mede-eigenaar werden van wat er daarna ontstond.

Tegelijkertijd was het proces niet altijd gemakkelijk. De lange oriëntatiefase, de onrust binnen Oermodern Ouderschap en onze eigen dubbele rol als onderzoeker, opdrachtgever én deelnemer hebben regelmatig gevraagd om vertraging, reflectie en bijsturing. Juist daarin heb ik veel geleerd over PAO. Een proces hoeft niet altijd volgens een vooraf bedacht tempo te verlopen. Soms is het nodig om eerst aandacht te besteden aan veiligheid, relaties en vertrouwen voordat je verder kunt. Achteraf gezien is die tijd geen verloren tijd geweest, maar onderdeel van het onderzoek.

Een volledige evaluatie van de uiteindelijke opbrengsten is op dit moment nog niet mogelijk. Klets & Kruimels is nog niet gerealiseerd en verschillende actieplannen lopen door. Wel zien we nu al concrete resultaten: de oprichting van Stichting Oermodern Ouderschap, ouders die zelfstandig taken oppakken, een uitgewerkt ontwikkel- en financieel plan en gesprekken over een mogelijke locatie en financiering. Daarmee eindigt dit PAO voor mij niet echt bij stadium 6. De volgende fase wordt juist interessant: blijven volgen of de gezamenlijke ideeën ook in de praktijk werken zoals we nu hopen, en opnieuw samen onderzoeken en bijstellen wanneer dat nodig is.

Gedurende het PAO-proces hebben we 6-wekelijks met elkaar geëvalueerd op het proces. Dit was veelal in een groep van 4 of 5 personen (kerngroep Oermodern Ouderschap). Voor Mijra en ik was dit ontzettend fijn, omdat we stappen in het onderzoek op deze manier ook konden voorleggen aan de deelnemers zelf.

Ervaringen van deelnemers

De deelnemers hebben het PAO over het algemeen als positief ervaren. Er was ruimte om eigen ervaringen en ideeën in te brengen en om ook de perspectieven van andere ouders te horen. Vooral de afwisseling tussen individueel je verhaal kunnen doen en later met elkaar in gesprek en aan de slag gaan werkte prettig. Deelnemers herkenden zich in verhalen van anderen, maar kwamen ook perspectieven tegen die anders waren dan die van henzelf. Het was fijn dat deze verschillen er mochten zijn en we niet tot één gezamenlijk perspectief hoefden te komen.

Gedurende het proces werd het steeds concreter. We gingen van het delen van ervaringen naar het gezamenlijk bekijken en aanvullen van de uitkomsten en uiteindelijk naar het bedenken en uitvoeren van acties. Deelnemers konden daarbij aansluiten bij een onderwerp waar zij zelf enthousiast van werden. Voor een aantal ouders werkte dit heel goed. Zij voelden zich betrokken bij de plannen, namen verantwoordelijkheid voor een onderdeel en gingen hier soms ook zelfstandig mee verder.

Tegelijkertijd verliep deelname zeker niet altijd gemakkelijk. Vrijwel iedereen ervaart drukte in het dagelijks leven en het plannen van gezamenlijke afspraken bleek regelmatig een flinke uitdaging. Soms lukte het niet om een geschikt moment te vinden en het kwam ook voor dat deelnemers uiteindelijk niet kwamen opdagen. Dat was vervelend voor de andere deelnemers en voor ons als onderzoekers, zeker wanneer er tijd was vrijgemaakt of een bijeenkomst rondom de aanwezigheid van een aantal mensen was georganiseerd.

We merkten ook dat niet iedereen dezelfde verantwoordelijkheid voelt om bij te dragen. Waar sommige deelnemers veel eigenaarschap ervaren en uit zichzelf acties oppakken, vinden anderen het vooral fijn om mee te denken wanneer ze aanwezig zijn. Ook zijn er ouders die een periode actief betrokken zijn en daarna weer wat meer naar de achtergrond verdwijnen. In eerste instantie kan dat soms voelen alsof de betrokkenheid afneemt, maar gedurende het PAO zijn we dit ook anders gaan bekijken.

Niet iedereen hoeft namelijk op dezelfde manier of in dezelfde mate bij te dragen. Ouders hebben verschillende levens, mogelijkheden, interesses en hoeveelheden tijd en energie. Dat betekent ook dat eigenaarschap er voor iedereen anders uit kan zien. De één trekt een actie, een ander denkt een avond enthousiast mee en weer een ander haakt op een later moment opnieuw aan. We hebben gedurende dit PAO steeds meer geleerd dat ook dat oké is. Ieder draagt bij naar eigen mogelijkheden en juist door daar ruimte voor te laten, blijft meedoen haalbaar.

Bijlage 1: Klets & Kruimels: samenvatting ontwikkelplan

Vanuit Oermodern Ouderschap bestaat al geruime tijd de wens om een fysieke locatie te openen in Hoogeveen. Het afgelopen jaar (sep 2025-aug 2026) hebben we (Mijra en Ilona) met subsidie van FNO Zorg voor Kansen de ideeën en haalbaarheid van deze wens onderzocht vanuit het project 'Samen bouwen aan een gezinsvriendelijk Hoogeveen'.

In de afgelopen jaren hebben we ervaring opgedaan met verschillende locaties in Hoogeveen. We zijn gestart als Ouder&Kind Café in een ruimte bij verloskundigenpraktijk Petit. In deze setting hebben we goed aan de bekendheid van Oermodern Ouderschap kunnen werken en jonge ouders mogen verwelkomen. De ruimte was op den duur te klein en ouders gaven aan elkaar graag te willen ontmoeten op een locatie die los staat van de (verloskundigen)zorg. Vervolgens hebben we gebruik gemaakt van de bibliotheek, wijkcentra, horeca en buitenlocaties zoals de kinderboerderij en speeltuinen. Iedere locatie heeft echter haar beperkingen en nergens voelen we de mogelijkheid om volledig te kunnen doen wat we graag zouden willen.

We hebben met onze initiatieven tientallen gezinnen bereikt in Hoogeveen, maar dit kunnen er nog zoveel meer zijn. Onze bescheidenheid heeft ons wellicht tot op heden wat in de weg gestaan. We vinden dat het tijd is om te gaan staan voor wat we allemaal al bereikt hebben en dat we op grotere schaal zichtbaar willen zijn en impact willen maken. We varen daarin niet enkel op onze eigen ideeën en wensen, maar hebben door inzet van participatief actieonderzoek een duidelijk beeld van de wensen en behoeftes van ouders uit Hoogeveen. Tevens vormen deze ouders een actieve groep, die graag willen helpen met de realisatie van een eigen locatie, genaamd Klets & Kruimels.

We willen een locatie in het centrum van Hoogeveen openen waar ontmoeting, verbinding, inspiratie, leren, spelen, ontspanning en plezier centraal staat. We starten deze locatie vanuit Stichting Oermodern Ouderschap en richten deze in met dag horeca. Een horecagelegenheid waar ouders (en anderen) een kop koffie kunnen drinken, naar behoefte anderen kunnen ontmoeten en kinderen onbezorgd kunnen spelen. Bij Klets & Kruimels nemen mensen nog een kop koffie, omdat de kinderen zo leuk aan het spelen zijn. Tevens bieden we cursussen, voorlichting en activiteiten, waar mogelijk met andere organisaties/professionals. We houden er van om het net even anders te doen dan gebruikelijk, we willen verrassen en vernieuwen. Maar bovenal willen we dat ouders in Hoogeveen (en omstreken) zich verbonden voelen tot minimaal één ander gezin en zich uitgedaagd voelen om zichzelf te ontwikkelen. Aanvullend op de dag horeca en het uitgebreide activiteitenprogramma willen we een kortdurende oppasservice aanbieden, bijvoorbeeld voor wanneer ouders (onverwacht) een belangrijke afspraak hebben of graag even willen opladen. Ook bieden we een klein assortiment cadeauartikelen en stellen we onze ruimte(s) beschikbaar voor organisaties/professionals of buurtinitiatieven.

Klets & Kruimels zal een vernieuwende aanvulling zijn op het bestaande aanbod van horeca- en speellocaties. We zijn er van overtuigd dat we onze maatschappelijke doelstelling het beste kunnen bereiken door deze prachtige plek te creëren in Hoogeveen. Tijdens ons onderzoek hebben we verschillende locaties in Nederland bezocht, nergens hebben we ons idee getroffen, maar we weten nu nog beter wat we wél en niet willen. We dragen graag bij aan de ambitie om van Hoogeveen de meest kindvriendelijke gemeente van Nederland te maken.

Bijlage 2: oplossingsrichtingen

1. Een vaste, laagdrempelige plek voor gezinnen

De meest uitgebreide oplossingsrichting is een vaste plek waar ouders én kinderen terechtkunnen. Deelnemers beschrijven een plek waar kinderen vrij mogen spelen en ouders kunnen zitten, iets drinken, ontspannen en eventueel andere ouders ontmoeten. Het moet nadrukkelijk geen plek zijn waar kinderen vooral stil moeten zitten: rondrennen, spelen en geluid maken moeten er normaal zijn.

Daarbinnen worden veel concrete ideeën genoemd:

- een warme, huiselijke en niet te steriele sfeer;
- een fijne zitplek voor ouders;
- goede koffie en betaalbaar, eenvoudig en gezond eten;
- voldoende en gevarieerd speelgoed;
- Lego, bouwen, racebanen, kleurmateriaal;
- een klein klimtoestel of glijbaantje;
- ruimte voor actief spelen én rustiger spel;
- een veilige/afgesloten speelruimte, zodat kinderen niet gemakkelijk weglopen;
- ouders moeten goed zicht kunnen houden op spelende kinderen;
- voldoende ruimte voor kinderwagens;
- kinderstoelen;
- goede en gemakkelijk toegankelijke toiletten;
- kindvriendelijke/duo-toiletten;
- een goede verschoningsplek;
- eventueel een voedingsruimte;

- een keukentje;
- een plek die schoon en verzorgd is, zonder luxe te hoeven zijn.

2. Ontmoeting mogelijk maken zonder deze af te dwingen

De ontmoetingsplek wordt niet alleen als speelplek gezien. Verschillende deelnemers zien mogelijkheden om de inrichting zo te maken dat contact vanzelf gemakkelijker kan ontstaan. Een heel concreet idee is om verschillende soorten tafels of zitplekken te maken: plekken waar zichtbaar is dat je openstaat voor anderen die aanschuiven, naast plekken waar je juist alleen kunt zitten. Daarmee blijft er keuzevrijheid voor ouders die geen behoefte hebben aan contact.

Ook het simpelweg samenbrengen van ouders terwijl kinderen spelen wordt als oplossingsrichting genoemd. Ouders hoeven dan niet specifiek ergens naartoe voor ‘sociale verbinding’; contact kan ontstaan doordat zij op dezelfde plek zijn. Dat sluit ook aan bij het perspectief van een deelnemer die zelf weinig behoefte heeft aan sociaal contact, maar wel ziet dat zo'n mogelijkheid voor anderen waardevol kan zijn.

3. Activiteiten voor ouders én kinderen

Deelnemers noemen daarnaast een groot aantal activiteiten die vanuit zo'n plek georganiseerd zouden kunnen worden. Daarbij is variatie belangrijk: niet ieder kind houdt bijvoorbeeld van knutselen. Sommige kinderen willen juist bouwen, klimmen of actief bezig zijn.

- knutselactiviteiten;
- speelochtenden voor jonge kinderen;
- koekjes bakken en cakejes versieren;
- bouwen, racebanen en actief spelen;
- bingo of andere activiteiten voor ouders terwijl kinderen spelen;
- kinderfeestjes;
- een kinder-high-tea;
- activiteiten rond feestdagen en seizoenen, zoals paaseieren zoeken;
- activiteiten waarbij ouder en kind samen iets doen.

4. Thematische ontmoeting en informatie over ouderschap

Een aparte oplossingsrichting is het combineren van ontmoeting met laagdrempelige informatie en ondersteuning rondom ouderschap. Niet pas naar een professional hoeven wanneer er een probleem is, maar professionals en informatie naar de plek brengen waar ouders toch al komen.

- themabijeenkomsten over ouderschap;
- af en toe een professional laten aansluiten;
- ruimte om vragen over opvoeden en ouderschap te stellen;
- EHBO-cursussen;
- praatgroepen voor moeders;
- informatieve bijeenkomsten;
- bijeenkomsten voor specifieke groepen, zoals ouders van tweelingen.

5. Specifieke momenten voor ouders die iets met elkaar delen

Er worden ook voorstellen gedaan om gelijkgestemden bewust bij elkaar te brengen.

Zo wordt expliciet een bijeenkomst voor ouders van tweelingen genoemd. Een ander perspectief richt zich sterk op alleenstaand ouderschap: bijvoorbeeld samenkomen rond feestdagen zoals Kerst, zodat ouders die anders alleen zijn elkaar kunnen ontmoeten zonder dat zij vanuit medelijden bij een ander gezin hoeven aan te sluiten.

6. Betaalbare en flexibele oppasmogelijkheden

Oppas komt als een afzonderlijke oplossingsrichting naar voren. Ouders noemen zowel de kosten als het vinden van iemand die zij vertrouwen als probleem. Bij grotere gezinnen kan die drempel nog hoger worden.

Daarvoor worden verschillende ideeën genoemd:

- een oppasmogelijkheid gekoppeld aan een plek in het centrum, zodat ouders bijvoorbeeld even kunnen winkelen;
- een systeem waarbij ouders onderling oppas uitwisselen;

- een puntensysteem waarmee ouders oppas ‘verdienen’ door zelf voor een ander op te passen en die punten later kunnen inzetten.

7. De buitenruimte aantrekkelijker, schoner en veiliger maken

Niet alle oplossingsrichtingen gaan over een nieuwe binnen plek. Deelnemers noemen nadrukkelijk ook verbeteringen in de bestaande buitenruimte.

- bestaande speeltuinen beter onderhouden;
- verouderde speelvoorzieningen vernieuwen;
- extra speelvoorzieningen toevoegen;
- schonere speelplekken;
- afval, glas en andere gevaarlijke spullen aanpakken;
- meer veiligheid rond plekken waar kinderen spelen;
- verkeersveiligheid verbeteren;
- het zwembad verbeteren;
- het centrum aantrekkelijker en levendiger maken;
- meer groen en uitdagende speelelementen in het centrum;
- kleine speelplekken in het centrum in plaats van speelplekken alleen in woonwijken;
- betere/openbare toiletten in het centrum.

8. Meer kindvriendelijkheid in het centrum

Een aantal ideeën gaat specifiek over de binnenstad. Het centrum zou niet alleen een plek voor winkelen en horeca moeten zijn, maar aantrekkelijker kunnen worden voor gezinnen.

- kleine speelplekken tussen of nabij winkels;

- meer groen;
- uitdagend spelen;
- zelfs een blotevoetenpad als voorbeeld;
- openbare toiletten;
- horeca waar kinderen welkom zijn en daadwerkelijk iets te doen hebben;
- een centrale ontmoetingsplek voor gezinnen.

9. Ouders zelf een rol geven

Tot slot wordt ook ouderparticipatie zelf als onderdeel van de oplossing genoemd. Ouders kunnen niet alleen gebruiker zijn, maar ook meedenken en bijdragen.

- ideeën aandragen;
- meedenken over het programma en nieuwe activiteiten;
- zelf een bijeenkomst of koffiemoment organiseren;
- kleine, afgebakende taken uitvoeren;
- als vrijwilliger helpen;
- helpen met activiteiten voor kinderen;
- helpen met schoonhouden of verkoop;
- de plek via mond-tot-mondreclame bekendmaken.